

Cerkveni

POROČILA SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Leto 68

Za I. četrtletje
1945

Glasbenik

Stanko Premrl:

K obnovi naše cerkvene glasbe.

Cisto jasno je in si zato tudi ne smemo prikrivati, da je naša cerkvena glasba v mnogočem potrebna obnove. Že v članku »Cerkvenoglasbeno razmišljanje« (C. Gl. 1944, št. 6., 7., 8.) smo na to opozorili. Odbor našega Cecilijanskega društva se je zaradi tega že v nekaj sejah ukvarjal s tem vprašanjem in se namerava še v nadaljnjih, dokler se ta važna zadeva v posameznostih in v celoti uspešno ne razčisti.

Zastavili smo si nalogo razmišljati in obravnavati, koliko je naša cerkvena glasba potrebna obnove:

1. glede cerkvenih pevcev in pevk;
2. glede organistov in pevovodij;
3. glede duhovnikov, zlasti dušnih pastirjev;
4. glede našega učiteljstva in šolstva;
5. glede izvajanih skladb in njih izvajanja;
6. glede izpolnjevanja cerkvenoglasbenih določil;
7. glede razmerja vernikov do cerkvene glasbe;
8. glede skladnosti naše cerkvene glasbe z liturgijo;
9. glede značaja skladb, ki naj bi bil čimbolj naš: pristno slovenski.

1.

Glede cerkvenih pevcev in pevk sem na seji 10. avgusta 1944 izvajal sledeče misli.

Na naše cerkvene kore je treba več pobožnosti. Da glede tega ni vse v redu, nas opozarjajo že drugi. Pa tudi mi sami, ki smo s tem imeli in deloma še imamo posla, se zavedamo, da je tu treba zboljšanja in čimprejšnje obnove.

Mnogi naši cerkveni pevci in pevke včasih pozabijo na svetost in vzvišenost božje službe, ki pri njej sodelujejo. Zato se na korih mnogi vse preveč in po nepotrebnem pogovarjajo ali se tu in tam drugače kakor koli manj primerno vedejo. Skoraj pozabijo, da so v cerkvi in pri božji službi; oltar je pač daleč od kora ali kor od oltarja. Zato je treba pevce opomniti, ko se brž raztresejo in so s svojimi mislimi ali pogovori drugje kot pri svoji stvari. Najbolj nespodobno in nespoštljivo bi bilo, če bi med povzdigovanjem na koru ne bilo popolnega miru in popolne tihote v tihi zbranosti. Prav tako neprimerno, če bi kdo božjo službo in petje zamujal.

Vendar, če bi pri cerkvenem petju bilo vsem pevcem v resnici in predvsem za božjo čast in spodbudo ter posvečevanje vernikov, bi takih in še drugih

občutljivih pomanjkljivosti ne smelo biti. Res je sicer, da razno nespoštljivo vedenje na cerkvenih korih ne prihaja iz hudobije, temveč bolj iz lahkomišelnosti, površnosti, iz premalo globoke vere in končno iz navade. A nasledek tega je, da naša cerkvena glasba zaradi tega — kljub temu, da se organisti in pevovodje trudijo za dobro izvajanje — vedno in popolnoma ne dosega tistega namena, za katerega je določena. Cerkevna glasba bi morala Boga častiti, pa ga dostikrat v istem hipu žali. Morala bi vernike spodbujati in posvečevati, a jih — če sama ni izvajana s sveto zbranostjo — ne more tako, kot bi jih sicer lahko in gotovo.

Za te stvari — namreč za vedenje pevcev in pevk na korih — smo se do sedaj nekoliko premalo menili. A zadeva je toliko važna, da posega naravnost v temelje dobrega cerkvenega pevskega zbora in je zato ne smemo kar tako izpred oči izpustiti.

Saj smo že po namenu, ki smo zanj od Boga ustvarjeni, dolžni Boga spoštljivo častiti. To zadeva gotovo tudi cerkveno glasbo. Če bi se pri cerkvenem petju ne trudili tudi za pobožnost, bi nas po pravici zadel Kristusov očitek: »To ljudstvo me časti z ustnicami, a njih srce je daleč od mene« (Iz 29, 13 — Mat 15, 8) in »Moja hiša naj bo hiša molitve, vi ste pa iz nje napravili razbojniško jamo«¹ (Mat 21, 13). Pa tudi cerkvenemu petju samemu je le v korist, ako so pevci med oddihmi bolj molčeči in pazljivi. Na vsak način bi bilo bolje, ako bi se med enim in drugim spevom tako brž ne raztresli in rajši pripravljali na naslednji spev ali naslednjo kitico pesmi ali pogledali v kak molitvenik ali na oltar. »Pevci« — tako mi je pisal med drugim pred leti dr. Kimovec iz Rima, ko je tam študiral — »ki ne znajo dobro molčati, tudi ne bodo znali dobro peti, s pobožnim srcem in sproščenim grlom, ne bodo Boga častili pa tudi sebi ne bodo hvale pridobili. Dober pevec rad premišlja sveto besedilo in njega melodijo; kolikor več pa je nekoristnega, praznega in nepomembnega pogovarjanja, toliko slabše bo petje, to naj si zapomnijo.«

Istotako ni vseeno in nam vseeno ne sme biti, kako cerkveni pevci in pevke sicer žive. Ali so dejavni katoličani, ki si prizadevajo živeti po božjih in cerkvenih zapovedih, hodijo k zakramentom itd. Ali na cerkvenem koru pojo predvsem iz vneme za božjo čast, za svojo in drugih posvetitev, ali samo iz ljubezni do glasbe kot take ali celo le bolj zaradi zaslužka. Ali temu in onemu, tej ali oni, cerkveni kor ni morda prilika za ljubezensko znanje in shajanje, kar bi že samo po sebi bilo napačno, pa bi tudi pri petju le motilo in raztresalo.

»Prepevajte Bogu v svojih srcih« opominja apostol Pavel vernike v pismih do Kološanov (3, 16). Cerkevna pesem mora privreti ne samo iz ust, temveč predvsem iz srca; mora biti izliv vsestransko dejavnega in odločnega krščanskega življenja. »Bog je duh, in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici« (Jan 4, 24).

Zal da smo v tem tudi pri nas marsikaj zagrešili, manj cenili in bili premalo strogi. Če bi Kristus danes čistil naše cerkve in naše kore, kot je nekoč očistil jeruzalemski tempelj in iz njega izgnal prodajalce in kupčevalce, bi morebiti tudi iz cerkve, pa tudi s cerkvenih korov nagnal tega pevca in ono pevko in še godbenika. Ko nas Bog v sedanji težki preskušnji tepe zaradi različnih grehov našega naroda, nas tepe — skesano priznajmo — nekoliko tudi zaradi grehov nespoštljivosti na naših cerkvenih korih.

Ker bi pa ta ali oni utegnil misliti, da glede zahteve pobožnosti pri cerkvenih pevcih pretiravamo, ali da pobožnost pri cerkvenem petju ni tolikanj važna, zato ob tej priliki pogledjmo, kako o tem vprašanju sodijo drugod, na primer v Nemčiji, na Nizozemskem.

¹ V našem primeru: »pevska dvorano«.

Ze prelat Janez Kalan nam je v svojih člankih v C. Gl. in drugod večkrat zatrjeval, da je v Nemčiji opazil pri cerkvenem petju več pobožnosti kot pri nas. Pa tudi tam še ni vse prav in glede tega stremé po zboljšanju.

L. 1929. je Ljudsko liturgični apostolat v Klosterneuburgu pri Dunaju izdal knjižico »Der katholische Kirchenchor, zwölf Betrachtungen über sein Werden und Wesen«. Tu so podane mnoge krasne misli o cerkvenem pevskem zboru in pevcih, pa tudi o ljudskem petju. N. p.: Ena glavnih nalog cerkvenega župnijskega pevskega zbora je danes, da je ljudstvu kažipot in vodnik k zopetnemu prevzemu njegove liturgično pevske vloge, ki mu jo je ravno pevski zbor odvzel in ljudstvo zanjo prikrajšal. Potem: Cerkvni pevski zbor bi moral biti cerkveno društvo, ali kar bratovščina, kakor v srednjem veku, ali vsaj na vsak način liturgična edinica, ki hoče s petjem predvsem Boga častiti, sebe in druge boljšati, posvečevati, ne pa samo nekaj prijetnega za uho nuditi. — Naši današnji kori in ž njimi tudi cerkvni pevci so od oltarja preveč odmaknjeni. Z nastopom orgel so se preselili tudi pevci od oltarja na kor; takrat je prenehalo tudi ljudsko petje. — Pevci bi se morali vse bolj poglobiti v to, kar pojejo, in liturgično besedilo peti tako, da bi ga hkrati kot molitev premišljevali.

Posebno važni v omenjeni knjižici sta IX. in XII. poglavje: IX. »Prvenstvo tehničnega ali verskega v cerkvenem pevskem zboru« in XII. »Cilji in vzori, ki si naj pri obnovi zanje prizadevamo«. Kar se tiče prvenstva je rečeno, da tehnika ni prvo, temveč pobožnost. Zato za petje na cerkvenih korih ne smemo iskati predvsem in samo pevce, temveč cerkvene pevce; take, ki jim je cerkev in božja služba prva stvar in ne le lastno pevsko delovanje, veselje nad lepo glasbo, zabava, zaslužek ali kar koli drugega. »Katoliška cerkvena glasba in katoliški cerkvni glasbeniki ne potrebujejo toliko podpore na področju umetnostno tehničnega kakor posebno in predvsem na področju liturgično verskega,« pravi beuronski benediktinec p. Fidelis Böser. In p. Cecilijan Haigens je l. 1922 na občnem zboru Cec. društva v Trieru poudarjal sledeče: »Vodilne osebe cerkvenoglasbenega gibanja na Nizozemskem so uvidele, da je za napredek cerkvene glasbe najprej treba gojiti notranje, duhovno življenje cerkvenih pevcev. Za cerkveno glasbo da sta pobožnost in močno versko življenje cerkvenih pevcev mnogo važnejša kakor lep glas in glasben čut. (Seveda bosta ta dva ob spolnjenih prvih pogojih tudi zelo dobrodošla.) Temelj cerkvenega pevskega zbora mora biti globoko versko življenje njegovih članov in članic v liturgičnem in evharističnem duhu. Najprej kristjan, se pravi dejaven katoličan, potem šele cerkven pevec, nikakor pa ne samo pevec.

Potemtakem je pobožnost srčika cerkvene glasbe.

Med cilji in vzori pa omenjena knjižica za vodilo postavlja sledeče:

Cerkvni pevski zbor imejmo za duhovno društvo in njegova izvajanja za verske vaje. Temelj pevskim zborom bodi ljubezen do Boga, ki se izžareva kot liturgična pobožnost. Nagib: prizadevanje za svojo posvetitev z zvestim izpolnjevanjem splošnih in posebnih stanovskih, tu cerkvenoglasbenih dolžnosti. Te bi bile: božje čiščenje z učenjem in izvrševanjem svetega petja. K učenju spada branje primernih spisov in listov, poslušanje dobre glasbe, udeleževanje pri poučnih tečajih, zlasti marljiv in točen obisk pevskih vaj. S petjem pevci prispevajo k čim bolj slovesni božji službi in spodbujajo vernike, kar postane apostolat. Vse to prešinjeno z ljubeznijo do Boga in bližnjega. Iz te ljubezni se poraja veselje do sodelovanja pri liturgiji in pobožnosti.

Po nizozemskem vzorcu in temeljnemu pravilu naj bi cerkvni pevski zbor bil versko, duhovno društvo in njegovi nastopi verske vaje za posvečevanje duš.

Cerkveni pevci naj bi se tudi sicer radi in pogosto udeleževali maše in prejemalei obhajilo. Vsako leto naj bi vsaj en cerkven govor veljal cerkvenemu petju. Tudi sicer naj bi dušni pastirji večkrat govorili tudi o svetih obredih, o obrednem in ljudskem petju, kar bi vse prišlo v korist in blagoslov ne le pevcem, temveč tudi vernikom.

Razen tega omenjena knjižica med cilji in vzori priporoča še naslednje:

Dnevniki in časniki naj bi o cerkveni glasbi več pisali.

Za cerkvene pevce bi bil umesten poseben list.

Potrebne bi bile zanje od časa do časa posebne duhovne vaje.

Zakaj bi cerkveni pevci ne imeli in ne nosili tudi posebnega lastnega znaka!

Važno je dalje, da imajo za vaje primeren, dovolj velik prostor.

V cerkvenih oznanilih naj bi se kdaj oznanilo tudi kaj o cerkvenem petju in o pevskem zboru, zlasti kadar se bo kaj posebnega pelo, kdaj in kje se vrše pevske vaje, kje naj se priglašajo novi pevci itd.

*

Marsikaj naštetih stvari bi bilo ob nekoliko dobri volji tudi pri nas izpeljivo. Obnova glede cerkvenih pevcev in pevk je pa — v smislu, kot smo ga v tem članku obravnavali — neobhodno potrebna.

Po tem načelnem razmišljanju glede obnove pri naših cerkvenih pevcih in pevkah sem podal še nekaj stvarnih predlogov glede naših razmer. Na kar je odbor sklenil, da se napravi poseben pravilnik za naše cerkvene pevce. To se je nato tudi zgodilo. Odbor je pravilnik pregledal in dopolnil, kar je še nedostajalo. Skofijski ordinariat je potem ta pravilnik odobril. Odobrenega sta ga objavila Skofijski list in Cerkveni Glasbenik.

Sedaj bodi naša skrb, da se bo to, kar Pravilnik zahteva, tudi v resnici izpolnjevalo.

Dr. A. Dolinar:

Pregled slovenske cerkvene glasbe.

XXIV.

Vodopivec Vinko:

A. Cerkevne skladbe.

Seznam skladb po kronološkem redu.

1. *O salutaris hostia*. — Cerkv. Gl. I. 1902.
2. *Missa in hon. Nativ. B. M. V.* — Cerkv. Gl. 1914 — II. izdaja l. 1937, III. izdaja l. 1943.
3. L. 1922: *Staroslovenska maša za mešani zbor*. — Samozaložba.
4. L. 1926: *Zbirka evharističnih pesmi Kristusu Kralju*. — 16 pesmi za mešani zbor, deloma z orglami; II. izdaja l. 1936. — Samozaložba.
5. *Zbirka Marijinih pesmi: »Kraljici svetogorski«*; za mešani zbor, deloma z orglami; II. izdaja l. 1936.
6. L. 1929: *Missa in hon. s. Catharinae* za mešani zbor; II. izdaja l. 1941 v založbi R. Pahorja v Ljubljani.
7. *Uredil zbirko: »Božji spevi«* (pesmi cerkvenega leta); izdala Goriška Mohorjeva družba.
8. L. 1930: *Missa in hon. s. Theresiae ab Infante Jesu*; za mešani zbor. — Samozaložba.
9. *Requiem* za en glas z orglami. — Samozaložba.
10. *20 obhajilnih pesmi* za moški zbor. — Samozaložba.

11. Uredil zbirko: »Gospodov dan« (mašne, obhajilne, blagoslovne, Tantum ergo) za mešani zbor. — Izdala Goriška Mohorjeva družba.
12. L. 1931: Uredil zbirko: »Lauda Sion« za moški zbor. Pesmi Srca Jezusovega in sv. Rešnjega Telesa. — Samozaložba.
13. Uredil zbirko: »Cantate Domino« za moški zbor (postne in velikonočne). — Samozaložba.
14. Uredil zbirko: »Jubilare Deo« za moški zbor (adventne in božične). — Samozaložba.
15. L. 1932: Uredil zbirko: IX. Tantum ergo. — Samozaložba.
16. Uredil zbirko: »Laudate Dominum« — mašne za moški zbor. — Samoz.
17. Uredil zbirko: »Ave Maria«. Marijine pesmi za moški zbor. — Samoz.
18. Uredil zbirko: »Svete pesmice« za ljudsko petje. — Izdala Goriška Mohorjeva družba.
19. L. 1933: Missa in hon. Ss. Cordis Jesu — za mešani zbor. — Samozal.
20. Missa in hon. St. Vincentii Mart. — za moški zbor. — Samozaložba.
21. Uredil zbirko: »Zdrava Marija«. — Izdala Goriška Mohorjeva družba.
22. L. 1934: Uredil zbirko: »Laudes eucharisticae« za meš. zbor. — Samoz.
23. Uredil zbirko: 20 Tantum ergo za mešani zbor. — Samozaložba.
24. Uredil zbirko: 6 Ecce Sacerdos magnus — za mešani in moški zbor. — Samozaložba.
25. Uredil zbirko: Gradualia et offertoria pro maioribus festis totius anni — za mešani zbor; 2 zvezka — večina Kokošarjevih. — Samozaložba.
26. Uredil zbirko: 4 velikonočne za mešani zbor. — Samozaložba.
27. Zložil: 4 Tantum ergo za mešani zbor. — Samozaložba.
28. L. 1935: Missa in hon. St. Vincentii a Paula — za mešani zbor. — Samozaložba.
29. L. 1937: Maša: Vsi blaženi nebeščani (besedilo Meškovo) za mešani zbor. — Založil R. Pahor, Ljubljana.
30. Štiri himne za obhod sv. Rešnjega Telesa — za mešani zbor. — Založil R. Pahor v Ljubljani.
31. L. 1938: 10 pesmi presv. Srcu Jezusovemu — za mešani zbor. — Založil R. Pahor, Ljubljana.
32. L. 1939: Devet blagoslovnih za mešani zbor. — R. Pahor, Ljubljana.
33. L. 1942: 8 mašnih za mešani zbor. — Založil R. Pahor, Ljubljana.
34. L. 1943: Nočni obisk — za mešani zbor in orgle. — Zal. R. Pahor.

B. Svetne skladbe:

1. L. 1909: Moški zbori (med temi tudi »Orlovska«).
2. L. 1910: Spevoigra: Kovačev študent; II. izdaja leta 1927 v založbi Ljudske knjigarne.
3. L. 1921: Skladbe za moški in mešani zbor. Med temi tudi »Ob večerni uri« in »Žabe«.
4. L. 1923: Mešani in moški zbori — v samozaložbi (med njimi tudi »Na poljani« in »Ves dan je pri oknu«).
5. L. 1926: Spevoigra: Rožmarin. Izdala uprava »Pevca«, Ljubljana.
6. L. 1927: Spevoigra: Snubači. Izdala uprava »Pevca«, Ljubljana.
7. L. 1927: »Poljske rože« — štiri mešani zbori. — Izdalo Kat. tiskovno društvo v Gorici.
8. L. 1931: Spevoigra: »Srce in denar«. — Izd. uprava »Pevca«, Ljubljana.
9. L. 1938: Spevoigra: Povodni mož. — Izdal Pahor v Ljubljani.
10. L. 1938: Štiri vesele koračnice za mešani zbor. — Založil Pahor v Ljubljani.

11. L. 1938: *Osem izbranih moških zborov*. — Založil Pahor v Ljubljani. V »Pevcu« je izšlo 17 skladb; med njimi: *Noč na Adriji, Vipavska, O večerni uri, Prstan, Da veš*, več dramatskih prizorov itd. V »Zborih« so izšle 4 skladbe: *Kadar zora se čez gore* (meš. zb.), *Zalost* (samospjev skl.), *Po slovesu* (ženski zb.).

Za tamburaški zbor so izšle v Sisku (Stijepušin Janko) 4 skladbe, v Zagrebu pa v »Hrvatski tamburici« 6 skladb. Radio-postaja v Ljubljani hrani v rokopisu 20 skladb za mali orkester.

Skladatelj hrani v rokopisu še: 1. 100 preludijev za orgle; 2. 10 samospjevov za visoki glas s klavirjem; 3. 50 cerkvenih skladb s slovenskim oziroma latinskim besedilom; 4. okrog 20 skladb za tamburaški zbor; 5. 15 skladb za mali orkester; 6. dve spevoigri.

Stanko Premrl:

† Skladatelj Ivan Laharnar.

Z Goriškega je došlo žalostno poročilo, da je kmalu po novem letu 1945 umrl na Št. Viški gori skladatelj Ivan Laharnar. Z njim je legel v grob eden najbolj zaslužnih prvoboriteljev za prepород in dvig cerkvene glasbe na Goriškem.

Pokojni Ivan Laharnar je bil rojen 4. maja 1866 na Št. Viški gori kot sin kmečkih staršev, ki so imeli hkrati majhno krčmo. Obiskoval je samo ljudsko šolo, ki so na nji poučevali tiste čase duhovniki. Glasbeno nadarjenost je že zgodaj pokazal; na kar se je zanj zavzel tamošnji župnik Franc Ilovar — umrl kot dekan v Bovcu —, ki ga je vzel k sebi v službo in mu bil prvi glasbeni učitelj. Ta župnik je na Št. Viški gori že l. 1879 ustanovil majhen cerkveni pevski zbor in ga začel učiti. Laharnar je takoj v tem zboru sodeloval, zraven tega se vadil v glasbeni teoriji, v igri na harmonij in orgle. L. 1880 ga je oče peljal v Ljubljano, da bi ga dal v orglarsko šolo. Ker sta prišla en mesec prepozno, Laharnar ni bil sprejet, pač pa bi bil — tako so mu rekli — prihodnje šolsko leto sprejet kot prvi. Prihodnje leto, to je l. 1881, pa Laharnar ni šel več v Ljubljano, temveč je kot petnajstletni dečko prevzel organistovsko službo na Št. Viški gori. V glasbi se je dalje izpopolnjeval pri župniku Adolfu Harmelu v Sebeljah, poznejšemu dekanu v Komnu, in k njemu je hodil tri leta najmanj enkrat na mesec. Ko je Harmel dal Laharnarju, kar je znal in mogel, ga je poslal k Ivanu Kokošarju, takratnemu kaplanu v Cerkljah, poznejšemu stolnemu župniku v Gorici, znanemu zaslužnemu glasbeniku in skladatelju. Pri Harmelu se je učil teorije in harmonije. Tudi se je Harmel veliko prizadeval, da bi ga spravil v regensburško cerkvenoglasbeno šolo. Starši pa tega niso dovolili, ker je bil Laharnar njihov edini sin. Pri Kokošarju se je učil modulacije, kontrapunkta, kanonskih oblik, korala itd. Tudi h Kokošarju je hodil tri leta. Oba njegova glavna glasbena učitelja sta ga v harmoniji in kontrapunktu poučevala po Anton Foersterjevi knjigi. Drugo glasbeno znanje je zajemal iz drugih, zlasti nemških knjig. Pri Kokošarju se je seznanil tudi s svetovno glasbeno literaturo mojstrov: Palestrine, Bacha, Beethovna, Mendelssohna, Witta in drugih. Gospa Nina Rojčeva, soproga zdravnika A. Rojca, je njegovo ukaželjnost podpirala z najboljšimi klavirskimi skladbami in mu jih večkrat podarila kar cele zbirke.

Tako je Laharnar dobil dobro glasbeno podlago in se na tej podlagi dalje uspešno razvijal. Vneto je vršil svojo službo kot organist in pevovodja, imel svojčas najboljši cerkveni pevski zbor na Goriškem in izvajal z njim celo Palestrina in odbiral sploh najbolj cerkvene skladbe. To svojo službo je opravljal mnogo desetletij. Izučil je tudi več drugih organistov, dobrih cecilijancev.

Poleg tega dela se je tudi zelo ukvarjal s kmetijstvom, ki ga je smatral — kakor je poročal v zasebnem pismu uredništvu »Cerkv. Glasbenika« l. 1914 — za svoj glavni poklic. L. 1900 je prevzel očetovo posestvo in postal gospodar na svojem domu. Več let je bil izvoljen za podžupana, v okrajni šolski svet tolminski, v cestni odbor cerkljanski in končno za župana občine s 3000 prebivalci.

Ker pa mu je Bog dal tudi skladateljski dar, je tudi skladal, zložil precejšnje število cerkvenih in svetnih skladb in se izkazal kot pravi ljudski skladatelj. Posebno viden in trajen bo ostal spomin nanj kot na skladatelja.

Njegove skladbe so sledeče:

I. Tiskane cerkvene:

Sv. maša za mešani zbor (9 napevov), poklonjena župniku Francu Ilovarju, 1887. Drugi natis 1908.

Velikonočne pesmi za mešani zbor, poklonjene župniku Adolfu Harmelu, 1888.

Šmarnične pesmi za mešani zbor, 1889.

Missa »Ora pro nobis« za mešani zbor v spomin 700 letnice, odkar obstoji fara na St. Viški gori, 1894.

Missa pro defunctis za dva glasova z orglami, »C. Gl.« 1904 in kot ponatis. Brez sekvence.

Skalnica: osem pesmi v čast M. D. svetogorski za dvo- ali triglasni ženski zbor ali za tri moške glasove, 1904.

Marijine pesmi za moški zbor, 1922.

Slovenska maša »Kralj vesoljstva« za mešani zbor, »C. Gl.« 1932 in ponatis.

Odpevi k lavretanskim litanijam za mešani zbor, 1933.

Tebe Boga hvalimo za mešani zbor, 1934.

Litanije in odpevi v čast presv. Srcu Jezusovemu za mešani zbor, 1934.

Missa pro defunctis za en glas z orglami, 1935.

Kraljica maja: 6 šmarničnih pesmi za mešani zbor, samospeve in orgle, 1936.

Poleg teh samostojnih izdaj je izšlo nekaj Laharnarjevih ofertorijev v zbirki »*Offertoria pro festis majoribus*« skupno s Fajgelnovimi in Kokošarjevimi, 1889. V zbirki »*Cerkvene pesmi, nabrane med slovenskim narodom*«, ki so jih l. 1893 priredili Fajgelj, Kokošar in Laharnar, so štiri Laharnarjeve. V zbirki »*6 Ecce sacerdos*«, zložili Laharnar, Sočenko in Vodopivec, sta dva Laharnarjeva.

V *prilogah »Cerkv. Glasbenika«* je bilo objavljenih 31 Laharnarjevih skladb: *Missa pro defunctis*, 2 *Tantum ergo*, *O salutaris hostia*, *Regina coeli*, *Ave maris stella*, *Surrexit pastor bonus*, 2 *graduala*, 4 *ofertoriji*, ena *mašna pesem*, tri *božične*, 12 *evharističnih*, dve *Marijini* in *slovenska maša »Kralj vesoljstva«* v osmih *spevih*. Laharnarjeve skladbe se nahajajo tudi v H. Sattnerjevi zbirki »*Slava Jezusu*«, v Premrlovi zbirki »*Slava presv. Evharistiji*«, v Vodopivčevih zbirkah: »*Božji spevi*«, »*Gospodov dan*«, »*Zdrava Marija*«, »*Lauda Sion*«, »*Laudate Dominum*« in drugod.

II. Tiskane svetne:

Gorske cvetlice, slovenski napevi za četvero in petero mešanih glasov, 1891; drugi natis 1908.

Pomladanski odmevi, pesmi za sopran, alt, tenor in bas, 1892, drugi natis 1908.

Glasi radosti, za moški zbor in sopran in alt ad libitum, 1898.

Gorski odmevi, zbirka moških zborov in četverospjevov, 1900.

Planinke, pesmi za sopran, alt, tenor in bas, 1903, drugi natis 1908.

»*N'coj je prav lep večer*«, transkripcija za klavir, 1903.

Razen teh so izšle posamezne skladbe še: v *Glasbeni Zori* zbor »*Studenček*« 1900, v *Novih akordih* moška zbor »*Moj dom*« in »*Na delo*«, v *Čolnifevi*

prilogi »Pozdrav rožicam«, v *Aljaževi pesmarici trije* mešani zbori: »Rožici«, »Kadar mlado leto«, »Mladosti ni«.

V rokopisu so ostale izmed cerkvenih skladb še: »Maša za mladino« za mešani zbor (9 spevov), *Zbirka cerkvenih pesmi* (14 skladb) in še 12 posameznih pesmi ter dva latinska ofertorija. Te skladbe hrani uredništvo »Cerkv. Glasbenika«, ki bo — če Bog ga — objavilo še letos nekatere izmed njih, za »Mašo za mladino« pa skušalo dobiti založnika. Kako je z drugo Laharnarjevo rokopisno ostalino cerkvenih skladb, piscu tega članka ni znano.

Iz V. Vodopivčevega članka o Ivanu Laharnarju v *Pevcu* 1927, str. 33—35, povzemam, da je Laharnar zložil svojim trem največjim glasbenim dobrotnikom vsakemu po eno skladbo v znak hvaležnosti. Župniku Ilovarju za »slovo« dne 24. novembra 1889 pesem »V druge kraje Bog vas kliče«, župniku Harmelu za »slovo« dne 20. novembra 1889 pesem »Tam doli za tremi gorami«, g. Kokošarju pa o priliki njegove namestitve za župnika v Šebreljah »Pozdravljen nam pastir predragi«. Te svetne skladbe so ostale v rokopisu. Morda še katere druge.

Laharnar je bil v splošnem prav dober skladatelj in se je v svojih skladbah močno in izrazito oprl na naše slovensko ljudsko glasbeno izražanje. Njegove skladbe tekó v melodiji gladko, neprisiljeno, so ritmično pestre, oblikovno primerno zaokrožene, le tu in tam naletimo med njimi na kako pomankljivost v harmoničnem oziru oz. v manj izčiščenem večglasju. Njegove skladbe so za izvajanje hvaležne, ne težke, vendar krepke in marsikatera tudi vžge. Izmed cerkvenih skladb je dobila njegova latinska maša »Ora pro nobis« posebno priznanje, ko je bila sprejeta v nemški cecilijanski »Vereins katalog«, kar se je takrat visoko cenilo. Tudi v »C. Gl.« objavljena slovenska maša »Vladar vesoljstva« je vzorno delo.

Posebej gre Laharnarju čast in pohvala, ker je kot kmetovalec in preprost mož iz našega naroda ustvarjal tudi glasbene umetnine.

Končno gre Laharnarju ne mala zasluga, da nam je ohranil in svojčas Romanu Pahorju sporočil¹ na Št. Viški gori skozi več stoletij ohranjeno ljudsko izročilo o našem slavnem skladatelju Jakobu Petelinu-Gallusu, ki je bil — lahko rečemo — najbolj verjetno rojen tudi na Št. Viški gori.²

Obema našima rojakoma, skladateljema po božji volji, slava!

Grgar docet — Grgar nas uči.

(Pripoveduje Vodopivec Anton, učitelj v pokoju.)

Ljubljanski stolni dekan dr. Frančišek-Kimovec je ugotovil, da imajo v Grgarju ljudsko petje, kakršnega že dolgo ni slišal (C. Gl. 1926. stran 150).

Bil sem 14 let organist v Grgarju (1901—1915) in mislim, da bi bilo dobro, ko bi povedal, kako smo v Grgarju ljudsko petje ohranili, ker ob svojem nastopu sem ga že dobil.

Dve leti in pol sem bil že učitelj na Trnovski planoti pri Voglarjih, ko sem postal še organist v Grgarju pod Sv. Goro, kamor sem imel dol dobro poldrugo uro, gor pa razmeroma več. Moj oče Vinko Vodopivec st. je bil nadučitelj v Grgarju in obenem tudi organist. L. 1901 ga je zadela kap in začel je silno pešati. Šolo je moral pustiti in slednjič še organištvo. Izročil ga je meni takole. Odkar je obolel, sem skoraj vsako nedeljo prihajal k njemu. Neko nedeljo sva

¹ Prim. »C. Gl.« 1938, str. 78, »Glas s Tolminskega o naših Gallusih-Petelinih«.

² Prim. »C. Gl.« 1940, str. 101—111, Karel Bezegovo razpravo »Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa«.

šla skupaj v cerkev. Ko je dal zvonec znamenje za pričetek maše, mi je rekel oče: »Sedi k orglam in preigraj to skladbo; bom videl, če bo šlo.«

Moje glasbeno znanje je bilo revno. Na učiteljskišču v Kopru smo se učili klavir po Czernyju: Op. 139: 100 Übungsstücke, ki sem jih predelal nekako štiri petine. Doma pri očetu sem igral na harmonij, toda pravega rednega pouka nisem imel več.

Ko sem z velikim strahom dokončal lahko skladbo, me je oče zaradi silnih bolečin v glavi zapustil. Ostal sem sam z moškim zborom.

Skladba je bila tale:

Skladatelj?

1. Pred Bo-gom po - kle - kni - mo, po - vzdig ni - mo sr - ce;
2. v ne - be - sa zdaj po - šlji - mo vse mi - sli in že - lje.
4. Naj zbri - še gre - he na - še, nas va - ru - je nad - log.

3. Ta dar pre - sve - te ma - še sprej - mi od nas, o Bog.

Peli smo petglasno. Dva glasova: sopran in alt v cerkvi in trije glasovi na koru in sicer vso mašo le eno melodijo, skupaj desetkrat: trikrat pred darovanjem, trikrat pred povzdigovanjem in štirikrat po njem. Drugod bi bilo kaj takega nemogoče, toda Grgarci so bili ponižni in pokorni. Bili so še veseli, da so smeli petj. Nikdar mi ni nobeden očital, da smo peli med mašo le en napev, kar je bilo znamenje, da se je v Grgarju večkrat tako pelo. Tudi za pesmarico nismo bili v skrbeh, saj so to pesem imeli vsi v molitveniku. Molitvenik je bil Grgarcem obenem pesmarica in to je edino zdravo načelo. Dveh molitvenikov oziroma knjig ne bo nobeden nosil v cerkev.

Popoldne smo peli pri blagoslovu:

Grgarska varianta nemškega ljudskega napeva.

Pri - di mo - lit, o kri - stjan, po lju - be - zni sve - ti

vžgan, ker je Je - zus v zakra - men - tu iz lju - be - zni dan.

To pot smo peli štiri- oziroma triglasno. Kako to? Grgarska dekleta in žene so imele zelo nizko lego, zato so pri tem napevu pele le II. glas. Imeli smo takrat krasnega liričnega tenorista, ki je s svojim glasom obvladal vso cerkev. Pesem se je slišala, ako odštejem tiste moške, ki so peli II. glas, triglasno: alt v cerkvi, tenor na koru in splošni moški bas. Peli smo vseh pet kitic.

Prihodnjo nedeljo smo imeli ravno ta spored, le da je napev mašne pesmi bil drugi. Peli smo zopet vseh deset kitic po istem napevu.

Zakaj navajam te pesmi? Saj nimajo nobene posebne muzikalne vrednosti. Res je to! Toda imajo nekaj posebnega, kar jih je usposobilo, da so se udomačile v Grgarju. Imajo lastnosti, katere bi morala imeti vsaka pesem, ki jo hočemo vpeljati med ljudsko petje.

Kateri dve lastnosti sta to?

1. Obseg skladbe ne presega oktave.
2. Pesem ne modulira, ostane v istem tonovem načinu.

Kar se tiče obsega, je bila druga mašna pesem naravnost idealna, ker je bil njen glasovni obseg septima. Drugi dve pesmi imata obseg oktave in to je največ, ker moramo računati pri ljudskem petju tudi s tem, ali zmore vsa cerkev obseg pesmi, da ne omaga, tako da se slišijo na gotovih mestih le nekateri z visoko lego oblagodarjeni, drugi pa pri tem utihnejo. Naj povem za to primer!

Ako sem v Grgarju intoniral blagoslovno pesem »Castimo Te« v G-duru, je pela vsa cerkev dosledno le II. glas. Pri F-duru so se ojunščile le nekatere sopranistke in pele I. glas, toda II. glas je močno prevladoval. Ako sem hotel, da mi je pela vsa cerkev dvoglasno, sem moral igrati v E-duru. Napravil sem tudi poskus z D-durom. Vse mi je pelo le I. glas, ker je bila pesem prenizko postavljena. Zato se nam ni treba čuditi, da tako lepa pesem, kakor je Hladnikova »Usmiljeni Jezus«, ne gre, saj ima obseg decime. Ako poje I. del pesmi (12 taktov) nizek glas (bas ali alt) in zadnje 4 takte zbor, je pesem lepa. Če pojemo pesem kakor enoto, t. j. da poje vso pesem le en glas oziroma vsa cerkev, občutimo na koncu neko pretegnjenost, ki je protinaravna. Le šolan pevec bo zmogel tak obseg. Nikoli me ta pesem ni zadovoljila, ako se je pela kot enota. Bodimo odkritosrčni! Hladnik ni napisal te pesmi za ljudsko petje, ampak za zbor.

Se en zgled! Bilo je med prvo svetovno vojno. Vojni vihar me je zanesel v Romunijo v mesto Odobești. Imeli smo skrbnega divizijskega župnika, ki je želel, da bi bilo med mašo petje. Zato je vedno vabil pevce, da so pomagali pri petju, ako so le mogli. Bilo nas je več, ki smo se radi odzvali njegovemu vabilu. Dobili smo harmonij in ga postavili kar v pravoslavno cerkev pred ikonostas na desno, na levi pa je bil premakljivi oltar. Nekoč sem bil sam pevec. Pri harmoniju je sedel sin nekega orglarskega mojstra, ki je igral dovršeno harmonij. Intoniral je mašno pesem v D-duru, katere obseg je šel do *d*. Takoj je opazil, da *d* ne morem čisto prijeti. »Glorio« sem pel v Des-duru, »evangelij« v C-duru in »vero« v H-duru. Sedaj je orglavec spoznal moj glas in naslednjih pesmi ni bilo treba več nižati, ker jim je izbral pravo lego.

Kakor ima vsak človek posebno lego glasu, ki mu je od Boga dana, tako ima tudi vsaka pojoča župnija svojo lego, v kateri vsi lahko pojejo. Zato mora imeti pesem, ki je namenjena za ljudsko petje, obseg septime do oktave, da se lahko po potrebi viša ali niža.

Povrnimo se zopet k Hladnikovi pesmi »Usmiljeni Jezus«, ki se toliko poje. Ako pesem znižamo, da bomo zmogli konec pesmi, je uvod prenizek. Ako pojemo v izvorni intonaciji C-duru, nam ob koncu pesmi opeša skoraj vsa cerkev.

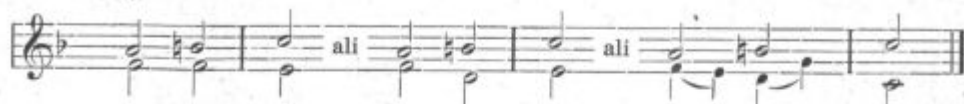
Pesem z manjšim obsegom je bolj primerna za ljudsko petje, ker je bolj gibljiva. Lahko jo zvišamo ali znižamo in ne zadenemo na težkoče.

Druga važna stvar pri ljudski pesmi je, da ne modulira. Saj tudi posvetna, narodna pesem ne pozna modulacije in vendar ni še nikomur prišlo na um, da bi jo zaradi tega obsodil. Pri modulaciji se pretrga tok in ljudje ne vedo, kako bi peli in se zaletе v unisono. Zgled: Vzemimo modulacijo pri pesmi »Castimo Te«, ki je splošno znana in ni zrasla na slovenskih tleh, ampak smo jo dobili od Nemcev. Tako so mi peli nešolani pevci in pevke:

Po lepem dvoglasnem petju kar naenkrat prehod v enoglasje, ki se je slišalo zelo grdo. Ne moremo zahtevati od neukih pevcev, da bi peli tako, kakor mi hočemo.

Torej:

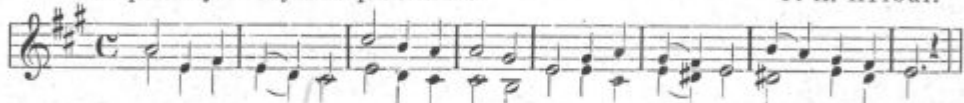
Da se izognemo takim primerom, ki zahtevajo posebno šolo za II. glas, nam ne preostane drugega, kakor da se kolikor mogoče izognemo modulaciji.

Ves užitek, ki sem ga imel v Grgarju, ko sem sam sedel na koro pri orglah in vodil ljudsko petje, mi je zagrenilo dejstvo, ko sem moral poslušati ono negotovost petja pri modulaciji.

Naj Hribarjeva pesem »Ti o Marija« pojasni to zadevo.

Po Spindlerjevi »Ljudski pesmarici«.

P. A. Hribar.

Nešolano ljudstvo poje približno tako:

Vidimo, da je šlo vse dobro, dokler ni bilo modulacije, katere nešolano ljudstvo ne pozna in tudi ne zmore. Zgled: Vsem je znana pesem: »Češčena bodi, o Kraljica!« od Gr. Riharja. Zaradi čudovito lepega odpeva sem jo hotel v šoli naučiti, da bi vsi peli, ker splošno znan je le odpev. Prvi štirje takti so šli v redu, pri drugih štirih taktih se je zdelo, kakor bi nekaj ne bilo v redu. Ni šlo in ni šlo. Moral sem pesem pustiti. Zdaj vem, zakaj pesem ni ugajala: prvi štirje takti so v toniki, drugi štirje pa povsem v dominantni; zato je tudi pesem poljudna le v II. delu, ki nič ne modulira.

Kaj naj naredimo v takih primerih, ko šolani pevci pojejo po skladateljevi nameri, a neuko ljudstvo po svojem prirodnem občutku. To, kar je naredil p. Angelik Hribar. Spisal je pesem »Ti o Marija« za mešani zbor in ne za ljudsko petje. Ni vse za vse!

Počasi sem se uvajal v organistovsko službo. Imel sem moški zbor, ki je pel le ob petih mašah (missa cantata) in dekliški zbor Marijine družbe, ki je sodeloval pri navadnem mašnem opravilu.

Ob nedeljah in praznikih smo imeli vedno dva blagoslova: prvega po končani župni maši, drugega popoldne. Pri obeh blagoslovih smo imeli le ljudsko petje. Nekoč sem naučil pevke za prvi blagoslov novo pesem, ki je ljudstvo ni znalo. Popoldne sem doživel popoln polom. Ko sem ta dan obiskal župnika, me je sprejel z besedami: »Vi mladi gospod! Prav je, da napredujete v glasbi, toda roko proč od ljudskega petja pri blagoslovu. Sv. Rešnje Telo je izpo-

slavljeno za vse, ki so v cerkvi in ne samo za organista in njegove pevke! Prosim, da upoštevate to mojo željo!

Moral sem priznati, da ima župnik popolnoma prav. Ono blagoslovno pesem sem zavrgel in nisem učil prav nič novega, razen da sem privlekel kakšno staro splošno znano pesem na dan.

Peli smo sledeče blagoslovne pesmi:

1. »Častimo Te!« Vodopivčeve »Svete pesmice« št. 19.
2. »Tu mol'mo Te!« Goriška ljudska cerkvena pesem, ki jo je naučil župnik za Marijino družbo in smo jo potem splošno sprejeli. Priobčena v zbirki »Cerkvene pesmi na Goriškem«.
3. »Pridi molit, o kristjan!« Prej označena grgarska varianta.
4. »Usmiljeni Jezus«. Goriški ljudski cerkveni napev. Vodopivčeve »Svete pesmice« št. 27.
5. »Glasno zapojmo«. Vodopivčeve »Svete pesmice« št. 20.
6. »Ponižno tukaj pokleknilmo«. Vodopivčeve »Svete pesmice« št. 22.
7. »Velik je ta zakrament«. Ker ne vem, kje je ta pesem priobčena, jo kar navajam:

Ve-lik je ta za krament, na-šim du šam te-stament;

ž njim ži-vi-mo, ž njim vmr-je-mo, ž njim v ne-be-sa poj-de-mo!

Zdaj napravimo obračun! Stirinajst let in le 7 blagoslovnih pesmi. Ali ni to strašno malo? Gotovo! Toda ljudska cerkvena pesem ima svoja načela in svoje merilo.

Načelo: pesem se naučimo le z neprestanim ponavljanjem.

Merilo: pesem znamo, kadar jo poje vsa cerkev od prvega do zadnjega. Tega pa ne dosežemo v nekaj tednih ali mesecih, ampak šele po več letih.

Te blagoslovne pesmi sem razdelil med cerkveno leto. »Usmiljeni Jezus« smo peli le v adventu in postu, ostale pesmi sem porazdelil med ostalo cerkveno leto tako: božična in velikonočna doba po eno pesem, v binkoštni dobi pa smo vsak mesec menjali pesem.

Kot posebnost omenjam, da smo peli oziroma recitirali »Pozdravljena Kraljica« na tale način:

Pozdravljena Kraljica, Mati u - - - smi-lje-nja,

življenje, sladkost in upanje naše, po - - - zdrav-lje-na!

K tebi zdihujemo žalostni in objokani v tej solzni do - - - li-ni, itd.

To smo peli redno pri lavretanskih litanijah, kadar je bila ta molitev na vrsti. V božični in postni dobi po ravno tem napevu pa »Premila Mati Zveličarjeva«.

To antifono smo peli tudi pri šmarnicah pred berilom in ob Marijinih praznikih pred rožnim vencem, ki ga je župnik ob teh dneh dosledno imel. Rožni venec in šmarnično branje je bilo pri stranskem Marijinem oltarju in kot uvod k tema pobožnostima smo peli »Pozdravljeno Kraljico!«.

Potem je župnik zapel: »Prosi za nas« itd. in vsa cerkev mu je odpela: »Da postanemo« itd. Nato je župnik zapel: »Molimo!« in tudi odpel molitev, na kar je po vsej cerkvi pojoč zagrmelo: »Amen.«

Zakaj navajam vse tako podrobno? Zato, da spoznamo, da je treba ljudstvu dati priliko, da poje in sicer veliko poje. Ali ni bilo dolgočasno, da smo peli eno in isto pesem skoraj nedeljo za nedeljo in leto za leto? Ne jaz in ne kdo drugi ni občutil kaj neprijetnega. Župnikova zapoved nam je bila sveta in nikomur ni prišlo na misel, da bi morda lahko bilo drugače.

Na Markovo in vse tri prošnje dneve križevega tedna smo peli le eno pesem, ki je imela devet kitic. Postavim jo sem:

Skladatelj?

1. Po - slu - šaj - te, o kri - stja - ni. Je - zu - sa ve - se - li glas!
2. Vel' - ko sre - čo nam o - zna - ni, pre - ve - se - la je za nas:
4. Vse to bo - mo za - do - bi - li sko - zi Si - na bož - je - ga.

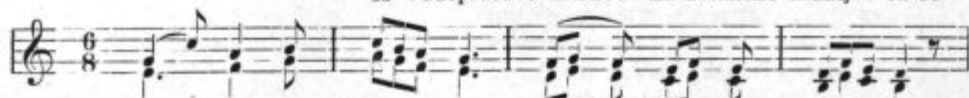
4. Kar - kol' bo - de - mo pro - si - li mi O - če - ta več - ne - ga.

To pesem smo peli štirikrat na leto in vseh devet kitic na en in isti napev. Te pesmi ni pela cerkev, ker ni imela besedila v molitveniku, drugače bi pela z nami, t. j. s pevskim zborom. Vse to smo peli brez vsakega nerganja. Imeli smo stare pevce, ki so bili še iz časov, ko niso imeli v Grgarju orgel in so bili vajeni takemu petju, da se je pela ob določenih dnevih le ena praznična pesem, najsi je obsegala tudi do devet kitic. Primerjaj Dolinarjeve »Napeve za nedelje vsega leta«, ki imajo tudi le en napev za vsako nedeljo. Iz tega lahko povzamemo, kako preprosto in ponižno je bilo ljudsko cerkveno petje v starih časih.

Pesem »Poslušajte« itd. ni izvirna. O tem priča germanizem »skozi Sina božjega«. Tudi napevu je videti, da je podložen, kar priča porazdelitev zlogov na melodijo.

Najbolj so se Grgarci razpeli pri lavretanskih litanijah. Te poje samo ljudstvo brez duhovnika. Duhovnik jih moli tiho (t. j. ne poje) in strežnika mu odgovarjata. Prinašam napev, ki se mi zdi posebno značilen.

Iz Vodopivčeve zbirke: »Lavretanske litanije« št. 30.

- Go - spod, u - smi - li se! Kri - stus, u - smi - li se!
 Sve - ta Ma - ri - ja, itd.
 Jag - nje bož - je, itd.

Go - spod, u - smi - li se!

Pele so se torej cele litanije po enem in istem napevu.

Kadar sem pevski zbor naučil nov napev za lavretanske litanije, so mi pevci navadno rekli: »Samo enkrat bodo nove, vdrugič jih bo pela že vsa cerkev.« In res! Pri ponovitvi je polagoma vpadala cerkev v petje in ko smo dospeli do konca, so znali že vsi. Pete lavretanske litanije smo imeli na vse večje praznike, posebno Marijine. Ljudstvo je imelo priliko, da se je do mile volje napelo. (Konec prihodnjič.)

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Nadaljevanje.)

Zlogotvorni zvočniki l, lj, m, n, nj.

Cetudi se vsakdo precej jasno zaveda, koliko zlogov ima kakšna beseda, je vendar pojem zloga razmeroma težko opredeliti. Še celo glasoslovcem dela to preglavice. Nekateri trdijo, da je zlog tista skupina glasov, ki jo izgovorimo z istim ekspiracijskim (izdihalnim) sunkom, drugi menijo, da je zlog odvisen od zvočnosti posameznih glasov itd. V splošnem velja pravilo, da ima beseda toliko zlogov, kolikor ima samoglasnikov: le-po-ta. Toda to pravilo ne drži vedno. Včasih je število zlogov odvisno od načina izreke. Besedo *poudar* izgovorimo lahko trizložno *po-u-dar* ali, kar je navadnejše, dvožložno z diftongom: *pou-dar*. Če vzamemo še, da nekateri soglasniki, kakor n. pr. naš »ne-vemo-če-samoglasnik r«, kakor mu pravi Škrabec, nastopajo v dvojni vlogi: v soglasniški in samoglasniški, bo vsakemu razumljivo, zakaj ni mogoče postaviti enotnega pravila, ki bi točno določalo meje zlogov.

Pevca vprašanje zlogov ne zanima kdo ve kako, ker dobi zloge že lepo prikrojene in oddeljene v skladbah. Zanj velja pravilo: Kolikor nevezanih notnih glav spremlja besedo, toliko je zlogov! Važnejše je to vprašanje za pesnika in skladatelja. Za pevske učitelje in zborovodje postane lahko kočljivo, zlasti takrat, kadar se note in zlogi ne ujemajo. Zato morajo eni in drugi vedeti, kateri glasovi in v katerih primerih so lahko zlogotvorni.

O soglasniškem in samoglasniškem r-u smo govorili že v prejšnjem poglavju.¹ Podobne dvoživke so tudi ostali zvočniki. V besedi lep je n. pr. zlogotvorni element vokal e in l ima podrejeno vlogo, kakor soglasniki v besedah: cep, rep, žep, čep itd. V besedi *drl* (izgov. *da-ru*) pa je stvar drugačna. Na oko je beseda enožložna, v knjižni izreki dvožložna. Zvočnik je tukaj prevzel vlogo samoglasnika in postal zlogotvoren.

Soglasniki l, lj, m, n, nj so zlogotvorni v dveh primerih:

1. kadar stoje med dvema soglasnikoma:

l (lj)	grlce, grlski ...
m	(grmek) grmka, grmku ... (strmec) strmca, strmecu ...
n (nj)	(trnek) trnka, trnku ... (črnek) črnca, črnecu ... (žrnek) žrnka, žrnku ...

¹ »C. Gl.« I. 1943, str. 82.

2. kadar stoje za soglasnikom na koncu besede:

l	umrl̩, dr̩, zrl̩, str̩...
l	vr̩, gr̩ (od grlo)
lj	čmrl̩j
m	grm̩, strm̩, krm̩ (od krma), trm̩ (od trma)
n (nj)	črn̩, dr̩n̩, str̩n̩, tr̩n̩, sr̩n̩ (srna), zrn̩ (zrno); jadrn̩, klavn̩, kvatrn̩, reb̩rn̩, smotr̩n̩, srebr̩n̩, steb̩rn̩, vetrn̩, zopr̩n̩; domisel̩n̩, brezposel̩n̩...

Kako naj izgovarja pevec zlogotvorne zvočnike? Preden odgovorimo na to vprašanje, je potrebno, da si ogledamo izreko v narečjih. Knjižne oblike: *najbolj, slamnica*... se glase v narečju *narbl̩, slam̩nca*... Sonante, označene s krožkom, izgovarja ljudstvo podaljšano, tako da pri počasni izreki ne more nihče dvomiti, da sestoji prva beseda iz dveh, druga iz treh zlogov. Takšna izreka za petje ni primerna, predvsem zato ne, ker soglasniki, naj bodo že zvočniki ali kateri drugi (izvzemški *m* v mrmrajočem zboru, kjer gre pa bolj za barvo kakor za glas), vsaj v evropski glasbi ne morejo biti nosilci melodije.² Drugič zato ne, ker bi takšna izreka nikakor ne bila v skladu z analognimi primeri knjižne slovenščine. V navadnem govoru zvene podaljšani sonanti povsem naravno, v petju pa, kjer je treba glasove podati v idealizirani obliki, je takšna izreka nemogoča. Kako nenaravno bi zvenele besede *črn̩, trn̩* i. dr., ako bi jih zapeli dvozložno in izpolnili prvo in drugo noto s sonantom:

• •
| |
črr-*nn*
trr-*nn*...

Najnaravnejša in našemu občutju najbližja je izreka zlogotvornih sonatov s polglasnikom, izvzemši seveda primere s trdim *l*-om. V knjižni izreki uporabljamo polglasnik pri zlogotvornem *r*-u (*vart̩*), dalje v besedah *biseran̩, severan̩, umetel̩n̩* itd., ki so glede izreke popolnoma analogne besedam *srebr̩n̩, vetr̩n̩, brezposel̩n̩*... četudi se v teh primerih *e* med končnim *r*-om in *n*-om iz pravopisnih razlogov ne piše. Zato nam je izgovarjati zlogotvorne zvočnike v prej navedenih primerih takole:

l	gā-rāl-ce, gā-rāl-ski; vā-rāl, gā-rāl...
l	u-mā-ru, dā-ru, zā-ru, žā-ru, stā-ru...
lj	čmā-rāl'
m	gā-rām, gā-rām-ka... stā-rām, stā-rām-ca... kā-rām, tā-rām...
n (nj)	tā-rān, tā-rān-ka... čā-rān, čā-rān-ca, žā-rān-ka... dā-rān, stā-rān, sā-rān, zā-rān, ja-dā-rān, je-dā-rān... do-mi-se-lān, brez-po-sā-lān itd.

S tem nočem trditi, da moramo tudi v vsakdanji govorici tako govoriti, pač pa moramo zvočnike tako izgovarjati takrat, kadar postane njih zlogotvornost važna: v vzvišenem govoru, v peti besedi, ako zahteva tako ritem pesmi, in v podobnih primerih.

² V radiju se večkrat slišijo tudi arabske pesmi, v katerih se tudi nosniki uporabljajo kot nosilci melodije. Ker mi jezik ni znan, ne morem presoditi, ali so to podaljšani glasovi besed ali brez zveze z besedilom vrinjeni sonanti.

V navadnem govoru se izgovarjajo besede *trn*, *črn*, *grm* itd. enozložno, *trnkov*, *grmkov*, *srebrn*, *zopern*... dvo-zložno. Takšne izreke so se oprijeli tudi pesniki in jo skoraj izključno uporabljajo:

V gomazeči, vrteči se jati,
zgrnjeni v *črn* hudouren oblak (*črn* enozl.)
(Župančič — Dies irae)

Oj tisoč zank in spon
in *trnkov* milijon (*trnkov* dvozl.)
(Drag. Kette)

Včasih se pa pesniki spomnijo, da so mogoči tudi zlogotvorni zvočniki. Pri Valjavcu je njih zlogotvornost razvidna že iz pisave:

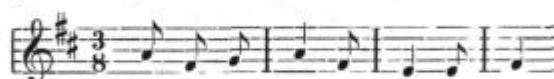
O čeren, čeren je zares (izg. o *čəran*, *čəran* je zares).

Drugače pri Ketteju, kjer jo je treba šele posneti iz ritma pesmi:

Toda *zaprl* sem ji ustnice zlobne, — — — — —
z vročim poljubom *zaprl* sem jih. — — — — —

Kakor dokazuje ritem, je treba čitati besedo *zaprl* v prvi vrstici dvo-zložno (*za-pər-ry*), v drugi trizložno (*za-pə-ry*).

Mogoče je prav izjemna raba zlogotvornih zvočnikov kriva, da je zagrešil skladatelj E. Adamič, ki je gotovo dobro poznal slovenščino, v »Uspavanki« (Novi Akordi VIII/6, str. 68) majhno napako v deklamaciji:

Span-ček, za - span-ček *črn* mo - žic

Ritem pesmi zahteva v tem primeru, da se pridevnik *črn* izgovarja dvo-zložno. Zato bi morala ta beseda dobiti v napevu dve noti:

Span-ček, za - span-ček *čə - rən* mo - žic

Marsikateri pevec je čutil, da je na tem mestu nekaj narobe, ni pa vedel kaj. Takšni ali podobni primeri niso pogosti v naši literaturi. Ker pa včasih le naletimo nanje, je dobro, da vemo, kje je napaka in kako jo je mogoče odpraviti.

Iz odbora Cecilijanskega društva v Ljubljani.

Seja Cecilijanskega društva za ljubljansko škofijo se je vršila dne 24. januarja 1945.

Navzoči vsi odborniki razen dr. Dolinarja in ravnatelja Gröbminga.

Ravnatelj orglarske šole prof. Snaj poroča o stanju orglarske šole. Msgr. Premrl poroča, da je »Cerkveni Glasbenik« prejel dovoljenje, da bo smel še izhajati. Dr. Kimovec prebere osnutek pridige za ljudsko petje, nakar se je razvila debata, kako bolj praktično pospešiti to gibanje zlasti po vojni.

L. Mav, tajnik.

Koncertna poročila.

Koncerti v Ljubljani: 4. dec. se je vršil IV. simfonični koncert. Izvajal ga je pomnoženi ljubljanski radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Sijanca. Spored so tvorile same znamenite skladbe: Rihard Wagnerjeva predigra in Izoldina smrt iz opere »Tristan in Izolda«, Brahmsov koncert za gosli in orkester v D-duru, Dvořakova simfonična pesnitev »Golobček« in Lisztova simfonična pesnitev »Tasso, lamento e trionfo«. Orkester je bil vestno in temeljito pripravljen in smo krasne skladbe, ki jih tu seveda ne moremo na drobno popisovati, uživali v vsej polnosti. Zelo smo bili veseli tudi zrelega nastopa in širokopotezne igre violinista-solista našega Mirana Viherja, ki je težak, dolg, tristavčni koncert zaigral z neko — dejal bi samo po sebi umevno — tehnično lahkoto, čisto intonacijo in ritmično odločno. — Ta povsem uspeli koncert so 11. decembra ponovili. Edino, česar ne moremo zamolčati, je dejstvo, da ni bila na sporedu nobena slovenska simfonična skladba. — V. simf. koncert, ki se je vršil 18. januarja 1945, je prinesel tudi same odlične, nekatere celo redko izvajane skladbe, a nobene naše. Izvajane so bile: Wagnerjeva predigra k »Lohengrinu«, Beethovnova tako imenovana »Jenska« simfonija v C-duru, njegov prvenec, Hugo Wolfova Italijanska podoknica, Max von Schillingsov Simfonični prolog opere »Kralj Oidipus« po Sofokleju, in Lisztova druga Madžarska rapsodija. Tudi ta koncert je bil izvrstno izvajan. Vodil ga je upravnik opere Ferdo Herzog. — V decembru 1944 je šola Glasbene Matice priredila tri javne produkcije svojih gojencev. St. Premrl.

Novo mesto. V okviru dobrotelčnih prireditev za Zimsko pomoč so se v nedeljo 3. decembra 1944 predstavili Novomeščanom naši godbeniki, pevci in dramatični igralci. Prireditelj je v gmotnem in moralnem pogledu popolnoma uspela. Dvorana Prosvetnega doma je bila nabito polna, dokaz, da Novomeščani zelo pogrešajo takih in podobnih kulturnih prireditev. Po uvodni Fučikovi »Triglavske korčnice« je v kratkih besedah orisal pomen prireditve g. Fr. Prešeren. Nato je nastopil zopet oživiljeni novomeški salonski orkester, ki sestoji iz 16 članov, pod vodstvom g. Draga Šproca. Zaigral je humoreske od Dvořaka, uverturo Mozartove opere »Titus«, Naefov valček »Pomladno jutro« ter Fučikovo »Marinarello«. Odlično izvajanje v tehničnem in dinamičnem pogledu je želo burno odobravanje. Posebno odlična so bila godala. — Za orkestrom je nastopil z domobranci pomnožen mešani zbor, sestojč iz 36 pevcev in pevk, pod vodstvom Marklja Antona, kapiteljskega organista. Izvajali so: »A. Jobstovo« »Travniki dehtijo«, »Ljudsko pesem o pastirici« v Prelovčevi priredbi, V. Vodopivca »Izgubljeni cvet« ter dr. A. Schwabovo »Zlato kanglica«. — Nato je nastopil 16 članski moški zbor pod istim vodstvom, ki je odpel dr. Ipavčovo »Danico« ter Jenkovo »Molitev«. Oba zbora sta izvajala svoj program odlično in sta žela splošno navdušenje. Posebno je ugajala »Zlata kanglica«. Kot solist je nastopil baritonist g. Gernedel Ferno s p. Hugolin Sattnerjevim samospevom »Zaostali ptič« s spremljevanjem klavirja. Interpretacija simpatičnega glasu solista je bila pohvaljena z navdušenim ploskanjem. Pripomniti moramo, da je bil čas za skušnje zelo kratko odmerjen (tri tedne) in moramo pevce in pevke le pohvaliti, da so se tako redno udeleževali skušenj in s tem pripomogli do tako lepega uspeha. — Nato je sledila dramatisirana pesem »En starček je živel«, prirejena po Šlapšakovi mladinski povesti istega imena.

Ker je nad polovico ljudi ostalo ob prvi prireditvi brez vstopnic, katere so bile razprodane že dva dni pred prireditvijo, se je prireditev ponovila brez dramatične točke v nedeljo dne 10. decembra istotam. Ob tej priliki je moški pevski zbor dodal še Jenkovo »Rojakom«. Tudi to pot je novomeška javnost dvorano popolnoma napolnila.

Markelj Anton.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Janko Pribošič: **Tone, sonce, tone.** Ljubljana 1944. Samozaložba. Opalografiral M. Kunaver. — Mladi skladatelj je pod gornjim naslovom izdal zbirko štirih lahkih moških zborov. Prvi trije očitujejo naslon na našo narodno pesem in se razvijajo naravno in preprosto. Več modulacije in prelivajočih se barv prinaša četrti. Manj dobra harmonična zveza je od 3. do 4. takta. Tu bi tudi sicer še bolj naravno sledila G-durovi dominantni tonika in bi trozvoek 6. stopnje prvič nastopil kot bolj učinkovit šele v 6. taktu. Tu in tam opažamo že neke ponavljajoče se akordne zveze, kar bo bolje opustiti. Tudi vzporedne prime v zadnji pesmi med 3. in 4. ter med 10. in 11. taktom v tenorih kakor tudi med 14. in 15. taktom in v 17. taktu v basih ne spadajo v vzoren štiriglasni stavek. Upamo pa, da bo v bodočih Pribošičevih skladbah polagoma čim manj omenjenih, če prav ne velikih nedostatkov. St. P.

3 božične pesmi za mešani zbor priredil Emil Komei. Natis dovolil škofijski ordinariat v Ljubljani dne 13. novembra 1944, šte. 2175. Ljubljana 1944. Natisnil in izdal opalograf Roman Pahor, Ljubljana. — Dve pesmi imata besedilo »Zveličar preljubič, tretja pa »O človek moj, ne spi nocoj!« So melodično prijazne, prikupne in dostojne. Obseg pri prvih dveh nonski od d'—e", pri tretji celo samo sekstni. Prva pesem je zanimiva po dosledno sinkopirani drugi noti v taktu, kar pripomore k njeni večji plemenitosti in cerkvenosti; v $\frac{3}{4}$ taktu bi pesem brez dvoma bila za cerkev mnogo manj primerna. Harmonizacija je skrbno izdelana. St. P.

Roman Pahor: **Dve adventni pesmi** za mešani zbor. — Prva, »Poslan z nebes je angel«, je izvirna, kratka, tvori eno samo 8taktno periodo in tudi nikamor ne modulira. Ima pa zato 9 kitic. Druga, na skoraj enako besedilo, je star goriški napev. Namesto »od Bóga na ta svet« bo vsekakor bolje vzei novejšo besedilo »na širni grešni svet«. Skladbi sta obe dobri. St. P.

Stanislaus Premrl: **Requiem pro una voce cum organo.** Labaci 1944. Opus approbatum ab Ordinariatu Labacensi die 30. oct. 1944, No. 2067. Edidit »Ljudska knjigarna« Labaci. Opalographo multiplicavit Rom. Pahor.

Premrluv prvi Requiem za en glas z orglami se poje menda prav po vseh slovenskih cerkvah, kjer so v navadi črne pete maše. Izšel je tudi že ponovno. Tudi pričujoči je tak, da mu je bržkone odmenjena enaka pot, dasi se od prvega v marsičem razločuje. Prvi predvsem gleda na gladko tekočo melodijo, sedanjí je predvsem deklamatoričen in gleda na to, da izrezito izlušči močne poudarke, dasi seveda melodičnih prvin ne zameta. Prvi ima preprostejšo harmonijo, sedanjí je harmonsko mnogo bogatejši, pogosto močno napete harmonije se bogato prelivajo.

Prvi je ritmično preprost, jasen; sedanjí precej bolj razgiban, vsaj za oko veliko bolj zapleten, ko n. pr. zlasti v introitu in sekvenci ritem kar takt za taktom spreminja. Pa bi n. pr. v introitu $\frac{3}{4}$ ritem kar lahko skozi obdržal — in bi bilo za oko in pevca, posebno še za dirigenta, veliko lažje. Takole:

ti - bi red-de-tur vo-tum in Je - ru - sa - lem: ex - au - di o - ra - ti -
o - nem me-am, ad te om-nis ca-ro ve-ni - et.

Saj tako bo vsak pevec moral peti, če bo hotel Premrlovo zamisel prav izvesti.

Osmink tega oddečka — mislim — pevec tudi ne sme jemati »alla breve«, kakor je pisano, ampak v sedanjí normalni vrednosti, torej za polovico daljše.

Zelo mikavna glede ritma je sekvenca, kjer ima tudi $\frac{3}{4}$ oddelek izrazit $\frac{3}{4}$ značaj, in bi ritma v pisavi ne bilo treba izpreminjati. Še bolj mikaven je drugi del s predpisanim ritmom $\frac{4}{4} + \frac{2}{4}$. V resnici je Premrl tam nezavestno napravil značilno pristno

slovensko periodizacijo, ki je njena posebna izrazitost: trodelnost. Tako trodelno periodizacijo je Premrl že večkrat dosegel, pa jo je morebiti vselej zabrisal — med drugimi v mogočni pesmi Kristusu Kralju.

Prav tako ritmično delitev ($\frac{4}{4} + \frac{3}{4}$) prinaša Tome v »Dijaški mašic. Premrl v »Mladinskih pesmih«. Zakaj skladatelj ritem tako zapletajo, res ne vem. Domnevam pa, da iz strahu pred trodelnim periodiziranjem, ko šola in znanost in praksa velikih simfoničnih pa tudi manjših »pesemskih oblik« terja dvo- ali četverdelno periodiziranje. Seveda tako, iz dvo- in četverdelnih taktov, očesu pač kaže neko varljivo dvo- in četverdelno periodiziranje, v resnici je pa le prav pristno naše slovensko trodelno. In še nekaj je, kar naša doba popolnoma pozablja: da imamo v glasbi kakor v pesništvu — zlasti klasičnem — dvoje vrste akcent: tetični, ko se na poudarjeni zlog ali ton navali teža; in arsični, ko se poudarjeni zlog dvigne, povzpne. Tetični akcent: nogo trdo postavi na tla; arsični: nogo gibko vzdigne; tetični je krepek, težek postoj, arsični prožen poskok. Če v sekvenci dva zloga vzamemo na arsični akcent, ves drugi del sekvence gladko teče v $\frac{3}{4}$ taktu — kar bi bilo veliko bolj pregledno, organistu in pevcem petje olajšano, olajšano posebno še dirigentu, ki mora sedaj vsu pazljivost porabiti za suho taktiranje.¹ Na str. 7. je pred e v 5. taktu na zlogu san-ctam pozabljen višaj, ki ta e spremeni v cis.

Requiem je po splošnem deklamatornem značaju zelo enoten, enoten pa tudi motivično-tematično; saj se isti motivi ponavljajo v isti obliki in različnih variacijah.

Kjer ga bodo rabili zbori, bo kazalo posamezne dele skladbe porazdeliti med razne glasovne vrste: nekaj moški, drugo ženski, nekaj skupno vsi glasovi.

Praktični, resnobno cerkveni, na kratko umerjeni, nikjer brez potrebe razvlečeni, plemeniti skladbi želimo obilo uspeha. Globok vtis na poslušalce, čeprav besedila vsi ne bodo razumeli, ne bo izostal.

K.

Razne vesti.

† **Joško Bratuž.** Po vsej Goriški znani in priljubljeni pevec-lirični tenorist in zaslužni kulturni delavec Joško Bratuž je v Gorici 29. decembra 1944 umrl, star ne še popolnoma 50 let. Bil je brat pokojnega istotako marljivega in skladateljsko nadarjenega Lojzeta Bratuža. Pokojni Joško Bratuž je bil več let vodja slovenskega Alojzijevišča v Gorici do opustitve tega zavoda l. 1931. Tu se je izkazal kot najboljši vzgojitelj. Nato je bil nastavljen za učitelja grščine v goriškem Malem semenišču. Hkrati pa je vedno in, kjer je bilo potrebno, rad sodeloval bodisi kot pevec, ki je bil kot tak resnično izreden pojav, bodisi kot glasbeni poročevalec Prosvetne zveze, pa še pri glasbenih tečajih, pri izdaji cerkvenih pesmaric in posameznih izdaj, kot pevovodja, zlasti na Travniku v Gorici in drugod, kot človek blag in dober, globoko veren katoličan, naravnost svečniško vzgleden. V življenju je moral mnogo bridkega prestati; pa je vse junaško prenašal, vdan v voljo Najvišjega. Prepričani smo, da mu je Bog odmeril veliko plačilo. V slovenskem, zlasti goriškem ljudstvu bo živel v hvaležnem spominu.

¹ Prav tako je v raznih skladbah zelo neprimerna delitev $\frac{5}{4}$ takta v $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$ ali $\frac{2}{4} + \frac{3}{4}$. Sicer je Bajuk svoje dni dokazoval, da $\frac{5}{4}$ takta ni. Pa ga je brž Dugan zavrnil in dokazal, da je. Seveda je sestavljen iz $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$ ali narobe, kakor je $\frac{4}{4}$ sestavljen iz $\frac{2}{4} + \frac{2}{4}$ ali $\frac{6}{8}$ iz $\frac{3}{8} + \frac{3}{8}$ itd... Toda kakor $\frac{4}{4}$ ali $\frac{6}{8}$ nihče ne taji, tako tudi ne moremo in je brezplodno tajiti $\frac{5}{4}$ takt, ki je naša slovanska posebnost: ritem, poln življenja, poln neugnanega vzgona. In kar je za $\frac{5}{4}$ živ, neutajljiv dokaz: v peterodelnem ritmu, v peterodelnem taktu so slovanski skladatelji, češki, ruski, pa tudi slovenski komponirali cele simfonične stavke. Zato je praktično edino pametno mirno pisati $\frac{5}{4}$ takt, ne ga pa drobiti v sestavini $\frac{3}{4} + \frac{2}{4}$. Znanstveno delo tako delitev včasih pač potrebuje, da n. pr. pri plesnih ljudskih elementih, ali pesmih, ki so se pele ob plesu, vidno naznači: 2 koraka naprej, 3 nazaj in obratno; ali tri gibe levo, dva desno itd.

Umrl je meseca januarja 1945 v Ljubljani **Franc Marolt**, učitelj v pokojni in zaslužni glasbenik, oče Franceta Marolta, znanega pevovodje Akademskega pevskega zbora in vodje glasbenonarodnega oddelka. Pokojni Marolt je služboval kot učitelj v Mengšu, Blagovici, na Brdu in od 1901 dalje v Ljubljani. V l. 1809—14 je poučeval na šoli Glasbene Matice teorijo in šolsko petje, na Brdu in v Ljubljani se udeleževal kot pevovodja, nekaj let pel na stolnem koru in drugod. Izdal je zbirke »Nagrobnic« raznih skladateljev za moški zbor (1906, 1909 in 1926) in pripravljaj zadnji čas četrto, precej izpremenjeno izdajo s predgovorom z dne 2. januarja 1945. Izdal je tudi Slovenske vojaške narodne pesmi za moške zборе (1915) in državne himne (1919) ter Narodne himne in domorodne pesmi za osnovne šole (1920). Bil je tudi risarski strokovnjak in še v drugih panogah delaven. Rojen v Ljubljani 19. avgusta 1865 je umrl malo pred svojim 80. letom. Naj počiva v miru!

Naš skladatelj **Anton Jobst**, organist v Žireh, je obhajal 12. septembra 1944 petdesetletnico rojstva. K jubileju, ki je jubilej plodnega dela zlasti na našem glasbenem polju, mu prav iskreno čestitamo.

Znani naš pevec in glasbenik **Mirko Premelč**, železniški uradnik, zraven pa že 25 let član franciškankega pevskega zbora v Ljubljani, je konec minulega leta praznoval 50letnico rojstva. Čestitamo!

† **Franc Amf**. V Ljubljani je 30. decembra 1944 preminul svoječasi organist v Rajhenburgu in drugod ter poznejši davčni izterjevalec v Sežani **Franc Amf**. Orglarsko šolo v Ljubljani je dovršil l. 1880. Poleg omenjenih služb je opravljal tekom svojega dolgega življenja — rojen je bil l. 1859 v Dol. Kronovem pri Novem mestu — še razne druge posle. Bil je tudi pri finančni straži v raznih krajih na Primorskem in še to in ono. Svoja stara leta je preživel deloma v Sežani, deloma na Dolenjskem, deloma od l. 1930 v Ljubljani, kjer se je pred nekaj leti še vdrugič poročil. Naj počiva v miru!

V ljubljanski Operi so v decembru 1944 ponovno izvajali dr. Gorinškovo »Rdečo kapiteo« z dobro uspelimi Samo Hubadovimi glasbenimi in pevskimi vložki. — V ponovno uprizorjeni Massenetovi operi *Thais* je glavno vlogo zopet polnokrvno, pevsko in igralsko prvovrstno podala V. Heybalova. Alanaela je namesto lani umrlega R. Primožiča pel in igral B. Popov. — V februarju je bila izvajana Wagnerjeva opera »Tannhäuser« z gostoma dr. Pölzerjem in A. Orlom in sodelovanjem naših najboljših opernih moči. Zelo uspelo predstavo je vodil dr. Švara.

† **Frančiška Holzapfel-Vrhunc**. Ta, starejšim Slovincem znana operna pevka, je umrla 11. novembra 1944 na Golniku. Prvič je javno nastopila pri potresnem koncertu ljubljanske Glasbene Matice na Dunaju leta 1897. Po dovršenem konservatoriju na Dunaju je pela v Nemčiji v raznih mestih, v Breslavi 18 let. Poročena je bila z Bavarcem Albertom Holzapfelnom, tenorjem breslavske opere. Zadnja leta je živeła v Berlinu in poučevala solopetje. Avgusta 1944 se je selila v domovino, na Bledu zbolela in po kratki bolezni na Golniku umrla. Naj počiva v miru!

Ze več kot pred enim letom je bil v Škofji Loki od komunistov ubit tamošnji zelo delavni in zmožni organist in pevovodja **Jože Matek**. Pokoj njegovi duši!

NAŠE PRILOGE

Današnja Glasbena priloga prinaša sledeče skladbe: Anton Jobstovo »Pozdrav Mariji«, Alojziji Mihelčičevo »Marijo častimo« in Stanko Premrlovo »Duša Kristusova«. Posamezni izvodi se dobe pri naši upravi po 2 liri.

Verantwortlicher Redakteur und Herausgeber Stanko Premrl in Ljubljana — Odgovorni urednik poročil in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Številka ček. računa 10.749. — Gedruckt bei Ljudska tiskarna in Ljubljana — Tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Cena poročilom z glasbeno prilogo vred 50 lir. — Uredništvo: Zarnikova ulica 12. — Uprava: Dolničarjeva (prej Semeniška) ulica 2.